

ผลของความใกล้ชิดระหว่างบุคคลและผลงาน
ต่อการยืนยันคุณค่าในความสัมพันธ์แบบคู่รัก

นางสาวกมลรัตน์ ทั้งจันทร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EFFECTS OF INTERPERSONAL CLOSENESS AND PERFORMANCE
ON AFFIRMATION WITHIN ROMANTIC RELATIONSHIP

Miss Kamonrat Tungjan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Social Psychology

Faculty of Psychology

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

490669

กมลรัตน์ ทั้งจันทร์: ผลของความใกล้ชิดระหว่างบุคคลและผลงานต่อการยืนยันคุณค่าในความสัมพันธ์แบบคู่รัก
(EFFECTS OF INTERPERSONAL CLOSENESS AND PERFORMANCE ON AFFIRMATION WITHIN
ROMANTIC RELATIONSHIP) อ.ที่ปรึกษา: อ.จรรกุล บุรพวงค์, 119 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของระดับความใกล้ชิดระหว่างคู่รัก และการรับรู้คุณภาพของผลงาน ที่มีต่อการประเมินคุณลักษณะของตนเองด้านความสัมพันธ์ คุณลักษณะของคู่รักด้านความสัมพันธ์ และเหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก ผู้ร่วมการวิจัยจำนวน 180 คน ได้ทำแบบวัดระดับความใกล้ชิด แบบประเมินคุณลักษณะของตนเองด้านความสัมพันธ์ แบบประเมินคุณลักษณะของคู่รักด้านความสัมพันธ์ และแบบประเมินเหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก ผู้ร่วมการวิจัยแบ่งออกเป็นคู่ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมากหรือน้อย ในสถานการณ์ด้านการเรียนหรือการทำงาน และมีผลงานของคู่รักเหนือกว่าตนเอง ผลงานของคู่รักด้อยกว่าตนเอง หรือกลุ่มควบคุม ทั้งหมด 12 เงื่อนไข หลังจากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์การเปรียบเทียบ และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง

ผลการวิจัยพบว่า

1. ในด้านการเรียนผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักเหนือกว่าตนเอง มีคะแนนการประเมินคุณลักษณะของคู่รักมากกว่าผู้ที่รับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักด้อยกว่าตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) แต่มีคะแนนการประเมินคุณลักษณะของตนเองและประเมินเหตุการณ์ความสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน ส่วนในด้านการทำงานมีคะแนนการประเมินคุณลักษณะของตนเองและคู่รัก และประเมินเหตุการณ์ความสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน
2. ในด้านการเรียนผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักเหนือกว่าตนเอง มีคะแนนการประเมินคุณลักษณะของตนเองและคู่รัก และประเมินเหตุการณ์ความสัมพันธ์มากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$, $p < .001$ และ $p < .05$ ตามลำดับ) ส่วนในด้านการทำงานมีคะแนนการประเมินคุณลักษณะของตนเองและคู่รัก และการประเมินเหตุการณ์ความสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน
3. ในด้านการเรียนผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักด้อยกว่าตนเอง มีคะแนนการประเมินคุณลักษณะของตนเองและคู่รัก และประเมินเหตุการณ์ความสัมพันธ์ไม่แตกต่างจากกลุ่มควบคุม ส่วนในด้านการทำงานมีคะแนนการประเมินคุณลักษณะของตนเองและคู่รักมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$ และ $p < .01$ ตามลำดับ) แต่มีคะแนนการประเมินเหตุการณ์ความสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน
4. ในด้านการเรียนผู้ที่รับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักเหนือกว่าตนเอง และมีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก มีคะแนนการประเมินคุณลักษณะของตนเองและคู่รัก และประเมินเหตุการณ์ความสัมพันธ์มากกว่าผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$, $p < .001$ และ $p < .01$ ตามลำดับ) ส่วนในด้านการทำงานมีคะแนนการประเมินคุณลักษณะของคู่รัก และการประเมินเหตุการณ์ความสัมพันธ์มากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$ และ $p < .001$ ตามลำดับ) แต่มีคะแนนการประเมินคุณลักษณะของตนเองไม่แตกต่างกัน
5. ในด้านการเรียนและด้านการทำงาน ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักเหนือกว่าตนเอง มีคะแนนการประเมินคุณลักษณะของตนเองและคู่รัก และประเมินเหตุการณ์ความสัมพันธ์ไม่แตกต่างจากผู้รับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักด้อยกว่าตนเองและกลุ่มควบคุม
6. ในด้านการเรียนและด้านการทำงานผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก มีคะแนนการประเมินคุณลักษณะของตนเองและคู่รัก และประเมินเหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักมากกว่าผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สาขาวิชา จิตวิทยาสังคม
ปีการศึกษา 2549

ลายมือชื่อนิสิต..... กมลรัตน์ ทั้งจันทร์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... จรรกุล บุรพวงค์

4778102038: MAJOR SOCIAL PSYCHOLOGY

KEY WORD: SOCIAL PSYCHOLOGY / AFFIRMATION / EVALUATION / ROMANTIC RELATIONSHIP / SOCIAL COMPARISON

KAMONRAT TUNGGAN: EFFECTS OF INTERPERSONAL CLOSENESS AND PERFORMANCE ON AFFIRMATION WITHIN ROMANTIC RELATIONSHIP. THESIS ADVISOR: JARUNGKUN BURAPAWONG. 119 pp.

This study examined the effect of interpersonal closeness and performance on affirmation within romantic relationship. One hundred and eighty participants completed measures of closeness, relationship-related self-appraisals, relationship-related partner-appraisals, and relationship events. They were classified as high or low in closeness, in study or work situations, with upward comparison, downward comparison or control group. They were divided into twelve conditions. Participants' scores were analyzed using contrast and two-way ANOVA.

Results show that:

1. In study situation, high closeness partners with upward comparison rate relationship-related partner-appraisals significantly more positive than those with downward comparison ($p < .01$). There are no significant differences in the ratings of relationship-related self-appraisals and relationship events. In work situation, there are no significant differences in the ratings of relationship-related self-appraisals, partner-appraisals and relationship events.
2. In study situation, high closeness partners with upward comparison rate relationship-related self-appraisals, partner-appraisals and relationship events significantly more positive than control group ($p < .05$, $p < .001$, and $p < .05$ respectively). In work situation, there are no significant differences in the rating of relationship-related self-appraisals, partner-appraisals and relationship events.
3. In study situation, there are no significant differences in the ratings of relationship-related self-appraisals, partner-appraisals and relationship events between high closeness partners with downward comparison and control group. In work situation, high closeness partners with downward comparison rate relationship-related self-appraisals and partner-appraisals significantly more positive than control group ($p < .05$, and $p < .01$ respectively).
4. In study situation with upward comparison, high closeness partners rate relationship-related self-appraisals, partner-appraisals and relationship events significantly more positive than low closeness ($p < .001$, $p < .001$, and $p < .01$ respectively). In work situation with upward comparison, high closeness partners rate relationship-related partner-appraisals and relationship events significantly more positive than low closeness ($p < .05$, and $p < .001$ respectively).
5. In both study and work situations, the ratings of low closeness partners with upward comparison on relationship-related self-appraisals, partner-appraisals and relationship events do not differ significantly from downward comparison and control group.
6. In both study and work situations, high closeness partners rate relationship-related self-appraisals, partner-appraisals and relationship events significantly more positive than low closeness partners.

Field of Study: Social Psychology
Academic Year: 2006

Student's Signature... *Kamonrat Tunggjan*
Advisor's Signature... *Jarungkun Burapawong*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถช่วยเหลือและความเอาใจใส่อย่างดียิ่งจาก อาจารย์ จรุงกุล บุรพวงศ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาเสียสละเวลา รวมทั้งให้ความรู้ให้คำปรึกษาด้านวิชาการ ตรวจสอบแก้ไขงานของผู้วิจัยและปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณ และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ดูแลผู้วิจัยเป็นอย่างดีมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพร อุวรรณโณ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คัดนางค์ มณีศรี กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ด้านจิตวิทยา ให้ข้อคิดและคำแนะนำต่างๆ รวมทั้งให้ความกรุณาผู้วิจัยตลอดเวลาของการศึกษา และขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. นงลักษณ์ วิรัชชัย ที่สอนวิชาสถิติแก่ผู้วิจัย อันเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้

ขอขอบคุณอาจารย์ ทิพย์นภา หวนสุริยา ที่ได้ให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาในช่วงที่ทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณผู้ร่วมการวิจัยทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลทุกขั้นตอน จนได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบคุณน้องและเพื่อนๆ ทุกคน โดยเฉพาะน้องนพรัตน์ ทังจันทร์ คุณพราวมาศ เจริญรักษ์ คุณธนัชฐา จิตรรัตน์ และคุณพีรช บัทมะนาวิน ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและเป็นที่กำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบคุณเพื่อนๆ สาขาวิชาจิตวิทยาสังคมทุกคน ที่คอยช่วยเหลือให้คำปรึกษา และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ศึกษาร่วมกัน

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ ร.ต.ต. กัมปนาท และคุณแม่ วรรณรัตน์ ทังจันทร์ ที่คอยให้ความรักตลอดเวลาอันยาวนาน ให้การสนับสนุนด้านการเงินให้สามารถเล่าเรียนจนจบการศึกษา ให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้วิจัยต้องการคำปรึกษาในทุกๆ เรื่อง และคอยเอาใจใส่รวมทั้งเป็นที่กำลังใจให้แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา ให้ผู้วิจัยมีกำลังกายกำลังใจในการศึกษาหาความรู้จนสามารถทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
สรุปข้อสมมติฐานในการวิจัย.....	23
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	24
ขอบเขตของการวิจัย.....	24
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	25
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	26
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	27
บทที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัย.....	28
กลุ่มตัวอย่าง.....	28
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	29
การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	29
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	38
ขั้นตอนการเก็บข้อมูล.....	39
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
บทที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41

บทที่ 4 อภิปรายผลการวิจัย.....	80
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	90
รายการอ้างอิง.....	94
ภาคผนวก.....	99
ภาคผนวก ก.....	100
ภาคผนวก ข.....	102
ภาคผนวก ค.....	104
ภาคผนวก ง.....	106
ภาคผนวก จ.....	107
ภาคผนวก ฉ.....	109
ภาคผนวก ช.....	110
ภาคผนวก ซ.....	111
ภาคผนวก ฌ.....	112
ภาคผนวก ญ.....	113
ภาคผนวก ฎ.....	114
ภาคผนวก ฏ.....	116
ภาคผนวก ฐ.....	117
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	119

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สมมติฐานตามเงื่อนไขการทดลอง.....	23
2	จำนวนตัวอย่างจำแนกตามเงื่อนไขการทดลอง.....	28
3	คำคุณศัพท์คุณลักษณะทางบวกด้านความสัมพันธ์ในงานวิจัยของ Lockwood และคณะ (2004) และจากการวิจัยครั้งนี้.....	31
4	คำคุณศัพท์คุณลักษณะทางลบด้านความสัมพันธ์ในงานวิจัยของ Lockwood และคณะ (2004) และจากการวิจัยครั้งนี้.....	32
5	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบคำถามสถานการณ์การเปรียบเทียบคุณภาพผลงานของตนเองกับคูรักในด้านการเรียน จำแนกตามลักษณะพื้นฐานต่างๆ....	42
6	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบคำถามสถานการณ์การเปรียบเทียบคุณภาพผลงานของตนเองกับคูรักในด้านการทำงาน จำแนกตามลักษณะพื้นฐานต่างๆ..	44
7	คะแนนคุณลักษณะของตนเองด้านความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมากและน้อยเมื่อเปรียบเทียบในด้านการเรียน.....	47
8	คะแนนคุณลักษณะของคูรักด้านความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมากและน้อยเมื่อเปรียบเทียบในด้านการเรียน.....	48
9	คะแนนเหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างคูรักของกลุ่มตัวอย่างที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมากและน้อยเมื่อเปรียบเทียบในด้านการเรียน.....	48
10	คะแนนคุณลักษณะของตนเองด้านความสัมพันธ์เมื่อเปรียบเทียบในด้านการเรียน	49
11	คะแนนคุณลักษณะของคูรักด้านความสัมพันธ์เมื่อเปรียบเทียบในด้านการเรียน	50
12	คะแนนเหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างคูรักเมื่อเปรียบเทียบในด้านการเรียน.....	51
13	คะแนนคุณลักษณะของตนเองด้านความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมากและน้อยเมื่อเปรียบเทียบในด้านการทำงาน.....	52
14	คะแนนคุณลักษณะของคูรักด้านความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมากและน้อยเมื่อเปรียบเทียบในด้านการทำงาน.....	52
15	คะแนนเหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างคูรักของกลุ่มตัวอย่างที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมากและน้อยเมื่อเปรียบเทียบในด้านการทำงาน.....	53
16	คะแนนคุณลักษณะของตนเองด้านความสัมพันธ์เมื่อเปรียบเทียบในด้านการทำงาน	54
17	คะแนนคุณลักษณะของคูรักด้านความสัมพันธ์เมื่อเปรียบเทียบในด้านการทำงาน	55
18	คะแนนเหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างคูรักเมื่อเปรียบเทียบในด้านการทำงาน...	56

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ลักษณะของความใกล้ชิดระหว่างตัวเรา (self) กับบุคคลอื่น(other).....	30
2	ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	39
3	ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบของคะแนนการประเมินคุณลักษณะของคู่รักด้าน ความสัมพันธ์ในด้านการเรียน.....	59
4	ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบของคะแนนการประเมินคุณลักษณะของตนเองด้าน ความสัมพันธ์ในด้านการเรียน.....	62
5	ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบของคะแนนการประเมินคุณลักษณะของคู่รักด้าน ความสัมพันธ์ในด้านการเรียน.....	63
6	ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบของคะแนนการประเมินเหตุการณ์ความสัมพันธ์ ระหว่างคู่รักในด้านการเรียน.....	64
7	ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบของคะแนนการประเมินคุณลักษณะของตนเอง ด้านความสัมพันธ์ในด้านการเรียน.....	68
8	ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบของคะแนนการประเมินคุณลักษณะของคู่รักด้าน ความสัมพันธ์ในด้านการเรียน.....	69
9	ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบของคะแนนการประเมินเหตุการณ์ความสัมพันธ์ ระหว่างคู่รัก.....	70
10	คะแนนการประเมินคุณลักษณะของตนเองด้านความสัมพันธ์.....	76
11	คะแนนการประเมินคุณลักษณะของคู่รักด้านความสัมพันธ์.....	77
12	คะแนนการประเมินเหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก.....	78